

Yhteenveto kansalaisjärjestöjen toimintaa Afganistanissa käsittelevästä tilaisuudesta 14.4.2011

1. Kokouksen avaus; yksikönpäällikkö Okko-Pekka Salmimies/KEO-30

Kyseessä on jatkumo kansalaisjärjestöyksikön ja Afganistanissa hankkeita toteuttavien järjestöjen välisessä yhteistyössä. Aikaisemmat tapaamiset ovat keskittyneet ajankohtaisten asioiden lisäksi turvallisuuskysymyksiin ml. matkustusturvallisuus. Tällä kertaa kyseessä oli avoin tiedotustilaisuus, kutsu oli esitetty myös järjestöille, joilla ei ole hanketoteutusta Afganistanissa sekä lehdistölle. Tarkoituksena oli esitellä järjestöjen hanketyön saavutuksia.

2. Afganistanin ajankohtainen tilanne; Etelä-Aasian tiimin vetäjä Rauli Suikkanen/ASA-10

Saavutukset jääneet huonojen uutisten varjoon. Talous kasvanut ja maassa merkittäviä luonnonvaroja. Infrastruktuuria rakennettu runsaasti. Koulunkäyntimahdollisuudet ja terveydenhuolto parantunut merkittävästi. Naisten ja tyttöjen asema parantunut, mutta edelleen haasteellinen. Kehityssponsorit tärkeitä terrorismin torjumiseksi, huumekaupan estämiseksi, ihmisoikeuksien parantamiseksi. V. 2010 sovittu afgaanihallituksen ja kv. yhteisön strategiasta, jossa painopisteinä 1) vastuunsiirto maan omille turvallisuusviranomaisille v. 2014 loppuun mennessä 2) sovinto- ja reintegraatioprosessin käynnistäminen 3) alueen maiden ja erityisesti Pakistanin tuki.

Suomen tuki kokonaisvaltaista, perustuu toimintaohjelmaan 2009, joka tarkoitus ajantasaistaa 2011. Tullaan huomioimaan transition vaikutukset Suomen kyt-apuun ja kriisinhallintaan. Läsnäolo maassa todennäköisesti pitkäaikaista, koordinoiti YK:n, EU:n, kv-toimijoiden ja Afganistanin hallituksen kanssa.

Tuki suunnataan kahdelle sektorille: hyvä hallinto, oikeusvaltio ja ihmisoikeudet, erityispainopisteenä turvallisuussektorin kehittäminen sekä maaseutukehitys, erityispainopisteenä huumetuotantoa korvaavien elinkeinojen tukeminen. Tasa-arvon tukeminen huomioidaan kaikessa Suomen toiminnassa.

Suomen apua maan pohjoisosaan, Mazar-e-Sharifiin, on tarkoitus lisätä edellyttäen että tämä myös uuden hallituksen linjan mukaista.

3. Suomen Rotary ry; Afganistanin poliohankkeen vastuhenkilö, erikoislääkäri Matti Honkala

Maanlaajuisen hankkeen tavoitteena on kitkeä polio kokonaan Afganistanista ja siten koko maailmasta, mikä on ollut myös Kansainvälisen Rotaryn pitkäaikainen tavoite.

Afganistanin eteläosassa leviää villiä poliovirusta ja tavoitteena on rokottaa 95% kaikista lapsista. Alle 5- vuotiaat lapset rokotetaan ovelta-ovelle menetelmällä käyttäen paikallisia rokottajia. Koulutetaan riippumattomia valvoja valvomaan rokotusohjelman kattavuutta. Kerätään seuranta-aineistoa toiminnan kehittämiseksi.

Haasteina lasten tavoittaminen, väestön suuri liikkuvuus polio-endeemisillä alueilla ja riittävän polioimmuniteetin säilyminen poliovapaalla alueella sekä rokottajien turvallisuus.

Suurimmat tartunta-alueet maan eteläosassa, Afganistanin ja Pakistanin välinen raja-alue korkean riskin aluetta. Maan pohjoisosa poliovapaata aluetta.

4. Suomen Punainen Risti; Kv. avustustoiminnan apulaisjohtaja Päivi Laurila

SPR:llä katastrofivalmiusohjelma ja monipuolinen terveydenhuollon hanke yhdessä Afganistanin Punainen Puolikuu –järjestön kanssa. SPR:n kehitysyhteistyö Afganistanissa toteutetaan kansainvälisen liiton IFRC:n kautta. Afganistanin Punainen Puolikuu on tärkeä viranomaisten avustaja katastrofityössä.

V. 2010 katastrofityön asiakkaita n 46700 ja terveyssektorin asiakkaita n. 495000. Liikkuvat terveysyksiköt, jotka vastaavat paikallisiin katastrofeihin ja väliaikoina tuottavat palveluita kaukaisille seuduille. Perusterveydenhuollon klinikoita ympäri maata (37 kpl).

Lisäksi verenluovutus kampanjointia, HIV/AIDS työtä ja nuorisotyötä

SPR kohdistanut UM tuen terveysohjelmalle ja liikkuviin terveysyksiköihin (10). Näillä 2010 heinä-lokakuussa n. 27000 potilasta ja n. 84000 ennaltaehkäisevän terveydenhuollon asiakasta. Vuoden 2010 kansalaisjärjestöyksikön lisärahoituksella aloitettu yhteisöperustainen ennaltaehkäisevän terveystyön hanke (vesi-sanitaatio, ravitsemus) ja terveystiedotusta Sar-i-Pulin maakunnassa.

5. Kirkon Ulkomaanapu; Aasian alue-edustaja Anu Riikonen

Vuonna 2007 käynnistyneen maaseudun yhteisökehitysohjelman tarkoitus on parantaa erityisesti köyhien pienviljelijöiden toimeentuloa, tukea maaseudun köyhien yhteisöjen kehitystä ja parantaa toimeentuloa sekä terveyttä infrastruktuurin avulla. Hankkeen kohteet sijaitsevat Bamyenin maakunnassa.

Suurimmat haasteet: maatalouden yksipuolisuus, kastelujärjestelmien huonokuntoisuus, viljelyvarastojen vähyys. Hankkeessa terveyttä tukevinä toimintoina ovat terveysklinikka ja eläinklinikka.

Tuloksena elämänlaatu ja yleinen hyvinvointi on parantunut kotitalouksissa sekä yhteisöissä yleensä. Ruokavalio on monipuolistunut

Lapsikuolleisuus sekä yleinen kuolleisuus on vähentynyt erityisesti talvella.

Maanviljely ja karja tuottaa enemmän omiin tarpeisiin ja maataloustuotteita riittää myös myyntiin. Viranomaisten ja yhteisön yhteistyö on parantunut.

6. Operaatio Mobilisaatio; Hankkeiden vastuhenkilö Asko Alajoki

Järjestöllä ollut monipuolista hanketoteutusta Afganistanissa; aurinkouuni- ja aurinkoenergiaprojekteja 1992-2001, näkövammaisten ja kuulovammaisten hankkeita 1990 luvulla, erilaisia vammaishankkeita ja naisten terveyskasvatushanke 2000 luvulla.

Pitkäaikaisessa hanketyössä vaikutettu opetusministeriön käytäntöjen ja sääntöjen muuttumiseen. Vaikutettu vammaisten lasten oikeuteen päästä perusopetuksen piiriin ja edistetty vammaisten nuorten (kuurot, sokeat) opiskelumahdollisuuksia. Opettajille ja koulujen työntekijöille annettu orientaatiokoulutusta vammaisuuteen. Edistetty kansallisen viittomakielen kehittymistä ja annettu vammaisuutta ehkäisevää koulutusta. Tuettu naisten ja tyttöjen terveyskasvatusta ja sitä kautta parannettu myös lasten ja perheiden terveystilannetta.

7. Crisis management Initiative ry; Projektipäällikkö Juha-Matti Seppänen

Tavoitteena on sovinnon rakentaminen alueellisella ja paikallisella tasolla perinteisiä rakenteita ja sovittelutyötä kunnioittaen. Dialogin käynnistäminen eri ryhmien välillä on olennaista. Jännitteiden aiheuttajat on löydettävä myös muualta kuin aivan ylätasolta, jotta kestävyyttä rauhan säilymiseen syntyy.

Toimintona identifioidaan tekijöitä ja vaikuttimia, joilla kapinalliset voivat reintegroituja sekä kartoitetaan, miten tätä prosessia voidaan tukea ulkopuolisesti järjestetyn dialogin avulla. Kartoitetaan perinteisten rakenteiden mahdollisuudet reintegraatioprosessissa. Hanke edustaa CMI:n erityisosaamista.

8. Kommenttipuheenvuoro; Neuvonantaja Olli Ruohomäki (Konfliktit ja yhteiskuntakehitys)

YK:n inhimillisen kehityksen indikaattorien suhteen 155/169 ja Transparency International CPI 176/178 luokituksen mukaan Afganistan tarvitsee vielä pitkään kehitysapua.

Narkotalous (1/3 taloudesta) ylläpitää osaltaan sota. Lännen vastaisuus lisääntynyt.

ANSO-raportin mukaan v. 2005 alle 100 kapinallisten aloittamaa välikohtausta. v. 2011 /huhtikuu jo noin 1100 välikohtausta kapinallisten ja kv. sotilasliiton välillä. Poliittisessa ratkaisussa ja sovinnossa yhtenä avoimena kysymyksenä on kapinallisten rooli.

Väkivaltaisista konflikteista selvinneet maat ovat panostaneet kansallisiin instituutioihin, jotka nauttivat arvo- ja määräysvaltaa ja ovat tilivelvollisia sekä responsiivisia kansalaisten tarpeisiin.

Nopeat luottamusta herättävät toimet kytköksissä pitkäjänteisen transformaation ->- paikallisella tasolla viisi konkreettista teemaa 1) poliisitoimi, työllisyys ja palvelujen tuotanto; 2) työllisyyttä lisäävät

laajat infrastruktuurihankkeet; 3) oikeusjärjestelmän kehittäminen; 4) naisten osallistuminen hankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen; ja 5) korruption vastainen taistelu

9. Yhteenveto tilaisuudesta

Tärkeää kansalaisjärjestötyössä on miettiä, millainen hanketoteutus Afganistanissa on realistista. Hankkeiden laatukynnys on korkealla. Riskienhallintaan kiinnitettävä korostetusti huomioita. Huomionarvoista myös se, että useampi suomalainen järjestö toimii Afganistanissa ilman omaa jatkuvaa paikanpäällä oloa. Tämän asian merkitystä arvioitava jatkossa UM:n ja järjestöjen välisessä vuoropuhelussa. Tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden mittaaminen voi olla erittäin haasteellista, myös tätä tullaan pohtimaan kansalaisjärjestöyksikön ja järjestöjen välillä. Esiin nousee korostetusti kysymys hankkeen yhteydestä paikallisviranomaisiin ja keskushallintoon. Hauraissa valtioissa tämä yhteys korostuu entisestään.